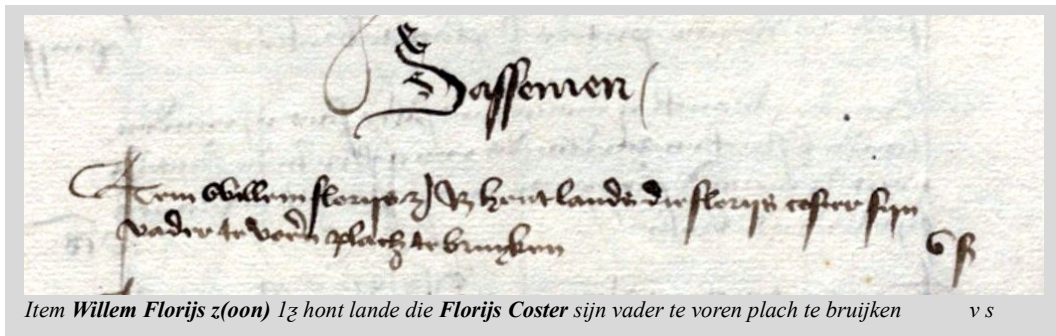

Heemskerk en Heeskens

Door Frans Angevaere

In mijn publicatie *Mannen van goede naam en faam* uit 2024 worden de welgeboren mannen beschreven die tussen 1590 en 1627 zitting hebben gehad in de vierschaar van het baljuwschap Noordwijkerhout, Lisse, Hillegom en Voorhout, en de families waaruit zij uit voortkwamen. De familie die zich toen al Van Heemskerk noemde is daarbij prominent aanwezig en in de korte familiebeschrijving wordt voor hen als bewezen stamvader beschouwd *Florijs Coster* uit Sassenheim, dit op grond van vermeldingen in de rekeningen van de Abdij van Egmond¹.

In deze verkenning wordt bekeken of er een verband kan worden gelegd tussen die *Florijs Coster* en eerder in Sassenheim voorkomende geheel of gedeeltelijk gelijknamige personen. Om verwarring te voorkomen wordt hij aangeduid als *Florijs Coster (2)* en een eerdere naamgenoot als *Florijs Coster (1)*.

Item Willem Florijs z(oon) 1/2 hont lande die Florijs Coster sijn vader te voren plach te bruijken v s

Florijs Coster (2)

In de rekening van de Abdij van Egmond van 1470/71 komt *Florijs Coster* voor als pachter van 1½ morgen land dat hij daarvoor al gebruikte. Deze rekening is de eerste na een hiaat vanaf 1384, daardoor is niet bekend hoe lang hij al pachtte. Zoon *Willem* (schout van Sassenheim) staat hierin overigens ook al als pachter van land dat *Heijnrick IJsbrantsz* eerder gebruikte. Dat was ook een schout, van Lisse.

Willem Florijsz kreeg circa 1468 een zoon, wat ook een eerste indicatie geeft voor het geboortjaar van zijn vader *Florijs*. Vanaf 1453/54 pachtte *Florijs Coster* al de *Gasthuijsweijde* in Voorhout van de graaf van Holland, die eerder door *Gerijt van Poelgeest* werd gepacht. Dat duurde tot 1480/81 toen *Pieter Pietersz* als pachter werd vermeld. Dat komt vrijwel overeen met de Egmondse pachtovergang van *Florijs* op zijn zoon *Willem* in 1479/80.

Van de Abdij van Leeuwenhorst komen nog meer gegevens over deze *Florijs*. In elk geval wordt hij in 1454 vermeld als *Florijs die coster van Sassenem*, pachter van 2 hond broekland. Daarvóór is vanaf 1444 pachter van hetzelfde land *die coster tot Sasnem*, zonder naamsvermelding. Dat zou een ander dan *Florijs* kunnen zijn, maar aangezien zoon *Willem* al vanaf 1468 pachtte zal zijn vader in 1444 zeker ook al werkzaam geweest zijn en dan kan de vermelding van 1444 ook zijn eerste zijn. Daarmee zou zijn vermoedelijke geboortjaar naar 1420 of wat eerder kunnen gaan.

Deze pacht betreft 2 hond broekland in een kamp van 8 hond, belend aan het papelijke provenland van Sassenheim, dat overging naar zijn zoon *Willem Florijsz*. Een voorgaande pachter is niet bekend.

Daarnaast pachtte hij drie akkers geestland gelegen ten oosten van de *Teijlingerlaan*, die afkomstig waren van *Wouter Jacobsz*, overgingen naar *Pieter Pietersz* en later door de abdij aan *Willem Florijsz* werden verkocht.

Wouter Jacobsz

Wouter Jacobsz pachtte van 1435-53 4 hond geestland voor een *Wilhelmus schild*, welk Land daarcoor bij *Jacob Jan Woutersz* voorkomt. Een pachtvolger is niet bekend. Ook had hij de hiervoor bij *Florijs (2)* genoemde drie akkers bij de *Teijlingerlaan*, bij hem staat er bij vermeld dat ze bij zijn huis waren gelegen.

Wouter Jacobsz pachtte ook 4 hond van de graaf, belend aan de *Gasthuijsweijde* die *Florijs Coster (2)* pachtte, en die eveneens overgingen naar *Pieter Pietersz*.

Het lijkt erop dat *Wouter Jacobsz* zelf geen nakomelingen had.

Van wie hij een zoon was is me niet geheel duidelijk. In de bewerkingen van de Leeuwenhorstpachten wordt hij *Wouter Jacob Jan Woutersz* genoemd, maar in de rekening van de abdij van 1438 staat bij de drie akkers vermeld

¹ NHA 356 Abdij van Egmond. De afbeelding is uit inv.nr. 784 van het boekjaar 1479/80. In de voorafgaande rekening van 1470/71 staat *Florijs Coster* als pachter vermeld

Wouter Jacop Wouters soens soen, en bij de vier hond alleen *Wouter Jacop soen*. Een Jacob Woutersz als pachter is echter niet bekend, dus het eerste dubbelpatroniem zou een verschrijving kunnen zijn.

— **Jacob Jan Woutersz**

Hij werd steeds met dubbelpatroniem vermeld, waarschijnlijk omdat er in deze tijd ook een Jacob Jan Florijsz in Sassenheim (of Warmond) woonde. Jacob pachtte de drie bij Wouter Jacobsz genoemde akkers van 1427-1435. Ze waren afkomstig van Aelbrecht Beselisz en gingen dus over naar Wouter, waarschijnlijk na het overlijden van Jacob.

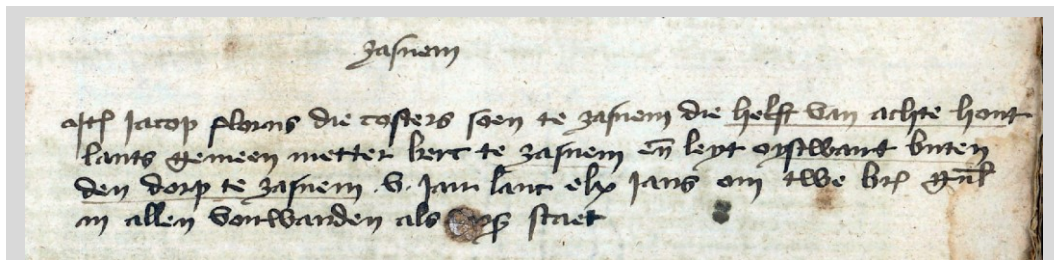
Daarnaast had hij van 1424-1430 4 hond geestland, ook al bij Wouter vermeld. Dat staat in 1430 zo beschreven: *Jacop Jan Woutersz vier hont gheest die Florijs die coster plach te bruken*.

Hij had ook van 1421-1431 de Werfkamp in Warmond. Zowel bij zijn voorganger als opvolgers lijkt er geen sprake van familieverband met hem. Hij betaalde ook nog een rente in Lisse.

In het belendingenboek van Leeuwenhorst van 1434 staan de pachten van Jacob Jan Woutersz ook opgesomd: een halve morgen geestland en twee akkers geestland. Of het nu twee of drie akkers waren, daarover was wel meer verwarring. De halve morgen geestland komt ook niet overeen met de rekeningen, een halve morgen is drie hond en hij betaalde voor vier hond.

— **Jacob Florijs de Costerzoon**

De pachten van Jacob Florijsz zijn nogal onoverzichtelijk. Vanaf 1426 betaalde hij een kroon ofwel 36s maar waarvoor staat er niet bij vermeld. Dat blijft zo tot 1437, al wisselt de waarde van de kroon nogal.

1431: *Jacop Florijs die Costers soen te Zasnem die helft van acht hont lants gemeen metter kerc te Zasnem*

Vanaf 1431 pachtte hij voor vijf jaar lang de helft van acht hond land dat gemeen lag met de kerk van Sassenheim, oostwaarts van het dorp gelegen, voor twee Beijerse guldens. Deze pachtperiode maakte hij niet af want vanaf 1434 wordt de pacht door Wouter Jacobsz betaald. Dit land komt ook voor in het belendingenboek van 1434, al is het daar gemeen met de papelijke proven en wordt het *wedeland* genoemd.

Maar, in de rekening van 1431 betaalde hij een Wilhelmus schild voor vier hond geestland *die Florijs die costers soen plach te bruken*, hetzelfde bedrag en omschrijving als bij Jacob Jan Woutersz in 1430. Dat zal dan wel hetzelfde land zijn, al is weiland niet hetzelfde als geestland.

In 1434 had hij ook de helft van 5½ hond, gemeen met Claes Kerstantsz. Claes bezat de andere helft, en na 1437 ging hij ook de eerste helft pachten. Bij hem wordt dan vermeld: *van landen plach Florijs die coster te bruken*. Dit land zou dan moeten vallen onder die ene kroon die hij betaalde, wat dan ook zou moeten gelden voor twee hond broekland dat hij in 1434 had.

— **Florijs Jansz de coster (1)**

Florijs Jansz pachtte vanaf 1411 gedurende 10 jaren lang een halve morgen broekland afkomstig van Gherijt Pouwelsz, en twee en een halve hond broekland *of wat meer ende een acker gheest plach Bertelmeeus Piil te bruken*. In de navolgende rekeningen wordt hij vervolgens *Florijs die coster* en *Florijs Jansz die coster* genoemd en worden de oppervlaktes een halve morgen broek en een deel geest, Het is daardoor nogal onduidelijk wat hij precies pachtte. In 1421 werden de pachten (*vanden lande dat hi bruct*) verlengd en kwam er nog 4 hond geestland bij dat afkomstig was van Wouter Dircksz².

In 1425 pachtte Florijs Jansz nog steeds de halve morgen broek en het deel geest, maar zijn de 4 hond al overgeschreven: *Jacop Jan Wouters z vier hont gheest plach Florijs die coster te bruken*. Daarvan hebben we aangenomen dat het daarna bij Jacob Florijsz terecht kwam.

De 2½ hond broekland *of wat meer* kan overeenstemmen met het land dat later als de helft van 5½ hond bij Claes Kerstantsz wordt vermeld als zijnde bij Florijs de Coster in gebruik geweest.

Blijft over de halve morgen broekland. Wat is daar mee gebeurd? Het zou kunnen vallen onder de kroon die zijn zoon vanaf 1426 betaalde en vervolgens veranderen in twee hond broekland, maar duidelijk is het niet.

² In de bewerking van de Leeuwenhorstpachten staan deze 4 hond niet bij Florijs Jansz vermeld.

En wat gebeurde er met Florijs Jansz de Coster zelf? Hij verlengde zijn pachtcontract met Leeuwenhorst in 1421 met 10 jaren en breidde het toen ook nog uit. Vast staat dat hij die 10 jaren niet heeft volgemaakt. In 1425 is de jongste pacht al overgegaan naar Jacob Jan Woutersz en staat hij zelf noch te boek als betaler van zijn oorspronkelijke pachten, waarna in 1426 Jacob Florijs Costerszoon verschijnt als betaler voor ongespecificeerde oppervlaktes.

Normaal gesproken zou je zeggen dat Florijs toen is overleden en zijn contract werd uitgediend door zijn erfgenamen. Het is dan wat vreemd dat hij voor de ene pacht in 1425 nog wel staat vermeld maar misschien moet er niet méér achter worden gezocht dan dat de rentmeester nog de naam van het vorige jaar overschreef.

— Florijs de coster 1 en 2

Valt uit het voorgaande een verband tussen de twee Florijs de costers te ontdekken? Nauwelijks. Florijs 2 pachtte 3 akkers die via Jacob Jan Woutersz en Wouter Jacobsz van Aelbrecht Beselisz kwamen. Zijn andere pacht was 2 hond broekland waarvan de pachtvoorganger onbekend is, maar mogelijk dezelfde 2 hond broek betreft die in 1434 nog bij Jacob Florijs de Costersz staat vermeld. Dat zou passen omdat de belending van het papelijke provenland hetzelfde is.

Een rechte, ononderbroken lijn van de twee hond van Florijs de Coster (2) terug naar Florijs de Coster (1) is er niet. Er is sowieso een periode tussen 1437 en 1444 waarin er geen pachter bekend is, en vóór 1437 is het in 1434 wel in gebruik bij Jacob Florijs de Costerz maar bij zijn vader wordt zo niet vermeld.

— Verwantschap tussen Florijs en Jacob Jan Woutersz

Tussen de periodes dat Florijs 1 en 2 actief waren zien we Jacob Jan Woutersz en zijn (vermoedelijke) zoon Wouter enkele malen als een soort van tussenpersonen. Van Florijs 1 gaat land naar Jacob, van Wouter gaat land naar Florijs 2. Het zou goed kunnen dat er een familierelatie geweest is, en de meest voor de hand liggende is dat Florijs 1 en Jacob broers waren.

Als er dan een aansluiting met Florijs 2 moet worden gevonden dan zou het passen dat hij een zoon is geweest van Jacob Jan Woutersz, waardoor Florijs 2 dus de pachtvolger was van zijn broer Wouter.

Als het alleen maar toeval is dat de vaders van Florijs en Jacob allebei Jan heetten dan zouden ze ook nog zwaars geweest kunnen zijn, de een getrouwd met de zus van de ander, of andersom.

— Welgeborenen

De voorgaande hypothese kan mogelijk alweer in de prullenbak als er geen oplossing is voor het probleem van de welgeborenen. De familie Heemskerk leverde nogal wat mannen om dienst te doen als rechter voor het baljuwschap. Het was dus een welgeboren familie, en welgeborenenheid vererfde in rechte mannelijke lijn wat betekent dat hun mannelijke voorouders ook welgeboren waren.

	<p>Zassenem</p> <table border="0"> <tr><td>Dirck Ger(ijt) zoen</td><td>1 sch</td></tr> <tr><td>Gherijt Simons z(oen)</td><td>¼ sch</td></tr> <tr><td>IJsebrant Jacobs z(oen)</td><td>1 sch</td></tr> <tr><td>Jacob Florijs z(oen)</td><td>1 sch</td></tr> <tr><td>Liisbet Jans dochter</td><td>1 sch</td></tr> <tr><td>Simon va(n) Warmonde</td><td>4 sch</td></tr> <tr><td>Flor(ijs) Heesk</td><td>1 sch</td></tr> <tr><td>Willem Florijs z(oen)</td><td>½ sch</td></tr> <tr><td>Hüge Jacobs z(oen)</td><td></td></tr> <tr><td>en(de) siin moeder</td><td>1½ nobel</td></tr> <tr><td>Pieter Claes z(oen)</td><td>¼ sch</td></tr> <tr><td>Jan Claes z(oen)</td><td>4 sch</td></tr> <tr><td>Dirc Pieters z(oen)</td><td>½ sch</td></tr> <tr><td>Dirc siin broed(er)</td><td>¼ nobel</td></tr> <tr><td>Liisb(et) B(er)touts</td><td>1½ nobel</td></tr> </table> <p>die scout van Zassenem Willem van Alcmade en heeft ziin goet niet angebrocht Claes van Haestrecht</p>	Dirck Ger(ijt) zoen	1 sch	Gherijt Simons z(oen)	¼ sch	IJsebrant Jacobs z(oen)	1 sch	Jacob Florijs z(oen)	1 sch	Liisbet Jans dochter	1 sch	Simon va(n) Warmonde	4 sch	Flor(ijs) Heesk	1 sch	Willem Florijs z(oen)	½ sch	Hüge Jacobs z(oen)		en(de) siin moeder	1½ nobel	Pieter Claes z(oen)	¼ sch	Jan Claes z(oen)	4 sch	Dirc Pieters z(oen)	½ sch	Dirc siin broed(er)	¼ nobel	Liisb(et) B(er)touts	1½ nobel
Dirck Ger(ijt) zoen	1 sch																														
Gherijt Simons z(oen)	¼ sch																														
IJsebrant Jacobs z(oen)	1 sch																														
Jacob Florijs z(oen)	1 sch																														
Liisbet Jans dochter	1 sch																														
Simon va(n) Warmonde	4 sch																														
Flor(ijs) Heesk	1 sch																														
Willem Florijs z(oen)	½ sch																														
Hüge Jacobs z(oen)																															
en(de) siin moeder	1½ nobel																														
Pieter Claes z(oen)	¼ sch																														
Jan Claes z(oen)	4 sch																														
Dirc Pieters z(oen)	½ sch																														
Dirc siin broed(er)	¼ nobel																														
Liisb(et) B(er)touts	1½ nobel																														

Links het 1^e deel van de lijst uit 1424, de 3 laatste namen staan op de volgende bladzijde
De laatste twee personen in de transcriptie betaalden niet, zij staan elders in de lijst

In een rekening van de 100^e penning van Rijnland uit 1424 is een specificatie opgenomen van de bedragen die voor de bede werden betaald. In dit jaar betaalden zowel welgeborenen als huislieden, de welgeborenen werden

geteekent van naem te naem, de huislieden betaalden via de riemtalen waarvan de bedragen per ambacht zijn opgenomen. Er is ook vermeld wie niet hadden bijgedragen. Het grootste deel van de Sassenemse lijst is hierboven afgebeeld.

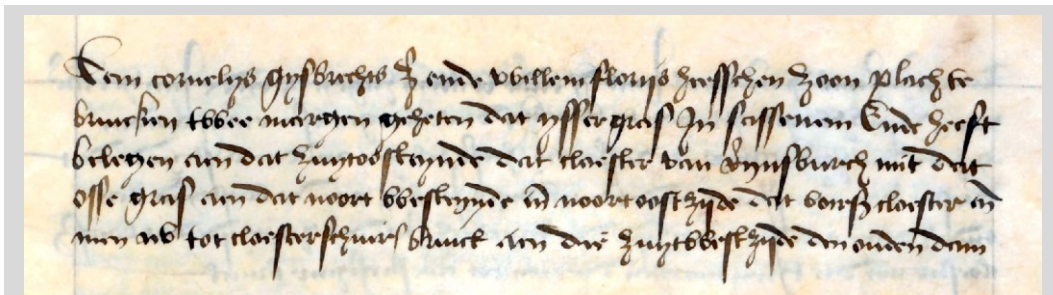
Voor Sassenheim is het een vrij korte lijst van 17 personen, waar Florijs Jansz de Coster noch Jacob Jan Woutersz bij staan. Er is geen reden om aan te nemen dat de lijst niet volledig is³.

Rechtlijnig geredeneerd zou dat enerzijds betekenen dat Florijs de Coster (1) geen voorouder is van Florijs de Coster (2) en anderzijds – mits hij in Sassenheim woonde – dat de vader van Florijs (2) in het lijstje van 1424 behoort te staan. Dat laatste kan ook weer worden genuanceerd, als Florijs (2) van circa 1410/20 was dan zal hij zelf nog niet vermeld zijn en is het mogelijk dat zijn vader in 1424 al niet meer leefde.

— Florijs Heeskensz

Eerst maar eens een andere insteek. In de lijst staan wel *Florijs Heeskensz*, *Willem Florijsz* en *Jacob Florijsz*. Van de eerste is zijn toenaam (of patroniem) beperkt tot *Heesk*, maar omdat bekend is dat van 1399-1407 er een welgeboren man woonde die *Florijs Heeskensoen* werd genoemd neem ik aan dat het die was⁴.

Het eerste wat je dan denkt met dat kleine aantal personen, is dat Willem en Jacob weleens zonen van Florijs Heeskensz zouden kunnen zijn. Dat kan, als Florijs van circa 1370 is dan zijn eventuele zonen in 1424 wel aanslagplichtig. Maar eigenlijk kunnen het niet zo goed generatiegenoten zijn van Florijs.

Item Cornelijs Ghijsbrechts z ende Willem Florijs Heesschen zoon plach te bruucken twee margen geheten dat IJssergras in Sassenem

Iets afdwalend naar latere tijden vinden we in het eerste huurboek van de Abdij van Rijnsburg land in Oegstgeest dat *Willem Florijs Heesschenzoon* samen met *Maertijn Buijser* placht te gebruiken. Maertijn hernieuwde de pacht in 1489, Willem is verleden tijd. Dezelfde Willem pachtte het *IJssergras* in Sassenheim samen met *Cornelis Ghijsbrechtsz*. Dit land werd daarna vanaf 1480 verhuurd aan *Jan Jansz*, schout van Warmond⁵.

Het ging derhalve om een Willem Florijsz die vóór 1480 actief was, in de eerste rekeningen vanaf 1478 komt hij al niet meer voor. Een grote stap van deze Willem naar Florijs Heeskensz uit 1424 is het niet, hij zou gemakkelijk zijn zoon kunnen zijn. Het wordt daarmee ook plausibel dat de Florijs en Willem in 1424 vader en zoon waren.

Er was er nog een. In 1485 wordt vermeld *Florijs Dirck Heesschen z*, enkele jaren later waarschijnlijk ook voorkomend als *Florijs Heesch*. Hij was bouwmeester van de Abdij van Rijnsburg en zijn geboortjaar was ca. 1445⁶, duidelijk een jongere generatie maar mogelijk verwant aan Willem Florijs Heesschenz. Rond 1445 moet er dus een vader Dirck geweest zijn die toen (ruim) volwassen was maar waarschijnlijk in 1424 nog niet.

— Jacob en Willem Florijszonen

Zouden deze twee in 1424 broers geweest zijn? In elk geval staat er in 1424 geen andere Florijs vermeld en als we aannemen dat Willem een zoon was van Florijs Heeskensz dan kan ook Jacob dat zijn. Maar er is een opvallend verschil: Willem betaalde een halve schild, Jacob een heel, net als Florijs.

De heffing was gebaseerd op vermogen en zou een 100^e penning (1%) daarvan moeten zijn. Dan zou je eigenlijk allemaal verschillende bedragen verwachten, maar dat valt mee. Het lijkt erop dat er bandbreedtes werden gehanteerd met als uitkomst een heffing van een half, driekwart, heel etc. Het zal dan ook niet zo zijn dat Jacob twee maal zoveel bezat als Willem, ze vielen in verschillende schalen.

Een mogelijkheid is dat Willem nog jong was en dat zijn enige bezit zijn moederlijk erfdeel was. Hij staat ook direct achter zijn vader en woonde wellicht nog thuis. Al of niet volwassen zijn doet er in dit geval niet toe, hij

³ Zie ook Bert Koene, *Welgeboren in Holland, in het Jaarboek CBG 1997*. Op pagina 14 een vergeleekend overzicht van de diverse ambachten in Rijnland

⁴ Ronald van der Spiegel, *Welgeborenen in Rijnland 1399-1424 in Ons Voorgeslacht april 2014*, p.150 e.v.

⁵ NA 3.18.20 Abdij van Rijnsburg inv.nr. 132 (huurboek) f.9 en f.15 respectievelijk

⁶ NA 3.18.20 Abdij van Rijnsburg inv.nr. 543.3 dd 05-12-1485: Florijs Dircksz 40 jr oud

had vermogen en werd daarvoor aangeslagen. Jacob zou dan ouder zijn en op zich zelf hebben gewoond, en met een eigen huis dat voor zijn vermogen meetelde viel hij in een andere schaal.

Waren er dus in de 15^e eeuw in Sassenheim twee Willem Florijszonen, dicht in de buurt waren er ook nog enkele. Van 1431-33 worden er twee in Noordwijkerhout vermeld, van 1422-30 en in 1456 een in Lisse. het ziet er niet naar uit dat een van de Noordwijkerhouters overeenkomt met de Sassemsse welgeboren Willem uit 1424.

Die uit Lisse verdient wel even aandacht. Van 1447-87 is er daar namelijk ook een pachter van Leeuwenhorst actief met die naam die qua tijd deels overlapt met de gelijknamige schout van Sassenheim. Als deze Willem Florijsz dezelfde zou zijn dan heeft dat consequenties voor de geschatte geboortejaren van hem en zijn vader, want dan zou de eerste vermelding van Willem een flink stuk teruggaan van 1468 naar 1447.

De Lisser pachter heeft als voorgangers Lissenaren, en als opvolgers zijn (klein)zonen waarvan er een ook in Noordwijkerhout actief was. Daarentegen lijkt familie van de schout Willem qua vestiging meer te neigen naar het grensgebied met Warmond en niet zozeer naar Lisse. De in de Houtvestersrekening van 1456 onder Lisse vermelde Willem Florijsz zal vast wel dezelfde zijn als degene die daar van Leeuwenhorst pachtte, maar er is een flinke hiaat in de rekeningen voorafgaande aan 1456 waardoor het lastig te zeggen of degene die daar rond 1430 vermeld wordt dezelfde is. Mogelijk is dat weer een oudere.

Al met al denk ik dat er onvoldoende aanleiding is om de Lisser Willem Florijsz te vereenzelvigen met die uit Sassenheim.

Er was ook nog een pachter *Jacob Florijsz*, die van 1452-54 de Schaapskamp pachtte, een stuk land dat deel uitmaakte van drie aan elkaar gelegen percelen in Warmond. Het ging na hem naar *Gijs de korfmaker* die ze alle drie pachtte. Toeval of niet, maar de andere twee percelen gingen van hem naar Willem Florijsz, terwijl onder de pachtvoorgangers ook Jacob Jan Woutersz en zijn zoon te vinden zijn. Overigens wordt in de rekeningen nogal eens afgewisseld tussen Warmond en Sassenheim als locatie.

Als Jacob een broer zou zijn van Willem Florijsz dan zou hij in elk geval ouder zijn, terwijl het mogelijk ook het geboortjaar van Willem ietwat terugbrengt. Die kunnen immers niet al te ver uit elkaar liggen.

— De kern van de zaak

We hebben nu dus enkele verwanten van Florijs Heeskensz gevonden, maar wat betekent dat voor de herkomst van Florijs de Coster (2)? Eerder werd zijn geboortjaar geschat als vóór 1420, ervan uitgaande dat hij 1444 ging pachten. Het zou aan kunnen sluiten op Willem Florijs Heesschensz, maar dat is dan wel heel erg krap, helemaal als die in 1424 nog niet volwassen was. Als Jacob Florijsz zijn broer was geldt dat ook voor hem, maar in mindere mate want hij zal ouder geweest zijn.

Maar, omdat Florijs de Coster (1) niet bij de welgeborenen staat vermeld wordt nu de overheersende vraag: was hij misschien dezelfde als Florijs Heeskensz? Met een antwoord dat het wel zou kunnen zal ik wellicht weinig handen op elkaar krijgen, maar ik wil in elk geval de mogelijk niet onbenoemd laten.

We komen daarbij in het schemergebied tussen toenamen en patroniemen. Eénmaal wordt hij vermeld als *Florijs Heeskensoen*, zoon van Heesk(en) dus. Ik kan me er geen eigenaam bij voorstellen. Als zijn vader een Jan Heesken was, zou dan zoon Florijs met Heeskensz aangeduid kunnen worden? Net zo als Florijs Dirck Heeschensz ook als Florijs Heesch voorkomt. Zoals gezegd, een grijs gebied.

Zijn er nog alternatieven te bedenken? Als Willem Florijsz en Jacob Florijsz nu eens geen broers waren, maar Jacob een zoon van de in 1424 misschien net overleden Florijs de Coster (1), in weerwil van zijn vermelding in 1425? Het zou misschien kunnen maar de vermelding in 1425 is dan wel een hekel punt.

— Familiebewustzijn

In het latere deel van de 16^e eeuw kwam er een trend op gang dat (leden van) families die tot dusverre nog geen familienaam hadden gevoerd dat opeens wel gingen doen. Voorbeelden genoeg: Wassenaar, Teijlingen, Immerseel en Heemskerck. Soms probeerden ze dat ook aan te tonen met getuigenverklaringen en door te stellen dat ze altijd al een wapen hadden gevoerd dat aansloot bij een oude adellijke familie.

Van Heemskerck waren er in de omgeving zelfs twee families waarbij dat gebeurde: de hier besproken schoutenfamilie, en ongeveer gelijktijdig een regentenfamilie uit Leiden, die ook gegoed was in Sassenheim. Beide families gebruikten ook een leeuw in hun wapen of zegel. Die leeuw toont niet zo veel aan zonder de kleuren te weten, en er waren talloze lieden die hem als zegelbeeld gebruikten.

Al was de achtergrond van het opkomende familiebewustzijn vaak de mogelijke financiële voordelen van het welgeboreenschap, het kon ook best zijn dat er in de familie-overlevering al dan niet gerechtvaardigde verhalen waren over een adellijke afkomst. Al dan niet gerechtvaardigd, want het kenmerk van familie verhalen is nu eenmaal ook dat ze in de loop der jaren (of zelfs eeuwen) verhaspeld raken.

Zou het bij de Sassemsse Heemskercken ook zo gegaan zijn, bijvoorbeeld dat de toenaam Heeskens mettertijd verhaspeld is tot Heemskerk? Een boeiende gedachte, en natuurlijk nooit aan te tonen.

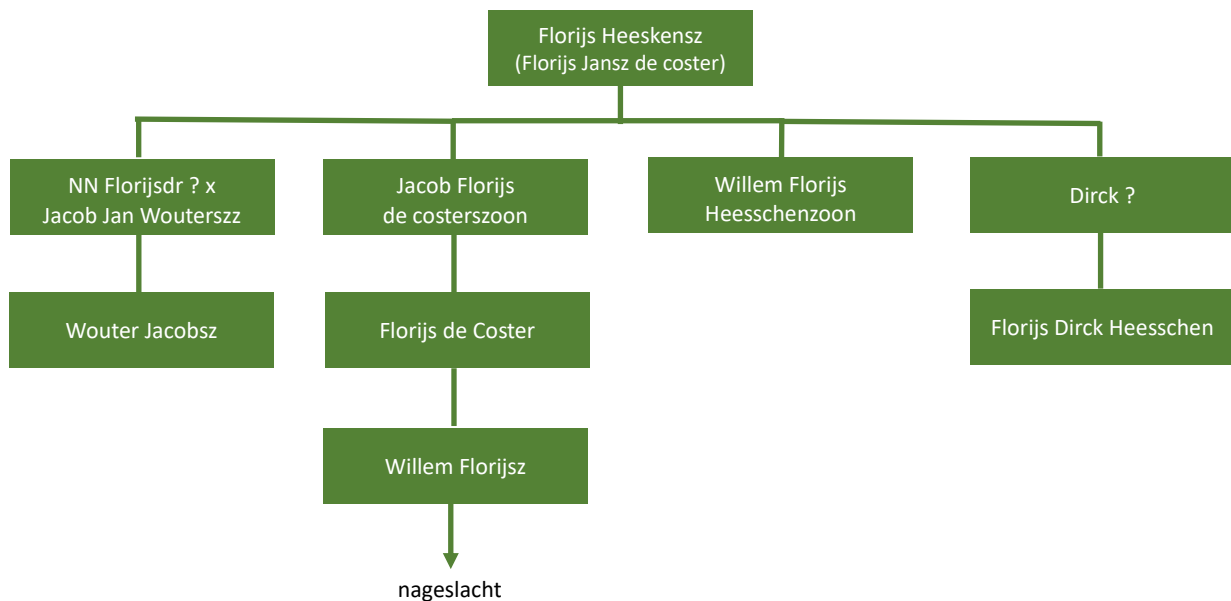
Tussen de Leidse en Sassemsse families Heemskerk is er geen verband te vinden. De Leidenaren zijn terug te voeren tot een Coman Reijer (ook Reijnier), die 1420/21 voor het eerst vermeld werd en in 1425 een huis in Noordwijk-Binnen bezat. Zijn zoon Dirck was onder meer gegoed in Noordwijk, Noordwijkerhout, Voorhout en Wassenaar. Kleinzoon Willem Reijersz, priester, bezat een woning in Sassenheim, die natuurlijk verpacht werd. Coman Reijer was een tijdgenoot van Florijs Jansz de Coster maar daar is ook alles mee gezegd.

— Resumé

- De verwantschap tussen Florijs de Coster (1) en (2) is niet met zekerheid vast te stellen
- Een mogelijke optie is dat Florijs Heeskensz en Florijs Jansz de Coster (1) identiek waren; de lijn zou dan kunnen lopen via Jacob Florijs de Costerszoon

— Verwantschapsschema

Hieronder een schema dat laat zien hoe de verwantschap van Florijs de Coster (2) met Florijs Jansz de Coster (1) zou kunnen zijn. Het is een onzekere hypothese.

Versie 1.1 31-03-2026

Dit artikel is deel 7 uit de reeks *Genealogische Verkenningen uit de Duin- en Bollenstreek*, gepubliceerd op www.angevaare.eu/verkenningen.html

Bij gebruikmaking van de gegevens gaarne een bronvermelding.

© Frans Angevaare, Noordwijk. Wijzigingen voorbehouden..

f.angevaare@gmail.com

— Literatuur en bronnen

Rijnlandse pachters van de Abdij Leeuwenhorst gedurende de periode 1410-1660, J. van Egmond (Hogenda) *Mannen van goede naam en faam. De welgeboren mannen van Noordwijkerhout, Lisse, Hillegom en Voorhout 1590-1627*. Frans Angevaare, Noordwijk 2024. Uitgegeven door Attwater Books.

Genealogie Heemskerk 1424 – 2024 600 jaar familie Heemskerk met oudste wortels in Sassenheim (Zuid-Holland); Jacques Duivenvoorden 04-01-2024 (Hogenda)

Genealogische verkenningen uit de Bollenstreek nr. 3: Gerijt Aelwijnsz

Nationaal Archief 3.18.17.01 Inventaris van de registers en stukken afkomstig van de Abdij Leeuwenhorst: Huurboeken inv.nrs. 3, 4, 5, 7 en 9, Belendingenboeken inv.nrs. 13 en 14 en Rekeningen v/a inv.nr. 20

Nationaal Archief 3.18.20 Inventaris van het archief der adellijke Vrouwenabdij van Rijnsburg: Huurboeken inv.nrs. 132 en 133; Rekeningen v/a inv.nr. 167

Nationaal Archief 3.01.01 Inventaris van het archief van de Graven van Holland

Nationaal Archief 3.01.27.02 Inventaris van het archief van de Grafelijkheidsrekenkamer of Rekenkamer der Domeinen van Holland
Genealogische verkenningen uit de Bollenstreek nr. 3: [Gerijt Aelwijnsz](#)